

ЗАВДАННЯ
для студентів-учасників
Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

В а р і а н т

Завдання 1. Переписати текст. Поставити потрібні розділові знаки і записати правильно слова (вибрати правильну орфограму).

HOMINIS MENS DISCENDO
ALITUR ET COGITANDO
(Цицерон)

„Людський розум живиться (виховується) навчанням і мисленням”

ВІДКИНЬМО СУРЖИК!

Сот...ні не/в(о,і)л...нич(і,и)х літ у/про/довж яких жорстоко
(с,з)ни(сч,шч,щ)ували кул...туру (У,у)країн...с...кого народ(а,у)
д(е,и)сяти/лі(т,т...т)я панува(н,н...н)я тоталітарної с(е,и)стеми коли все робилося
д...ля/того/що/б "злилися нації" що/б витвор(е,и)лася ун(и,і)в(е,и)рсал...на мова
(с,з)пр(е,и)ч(е,и)нили д(е,и)формацію всіх сфер жи(т,т...т)я в(е,и)ликого
(Є,є)вропейс...кого народ(а,у).

В(е,и)ликої наруги зазнала мова що є не/ві(т,д)діл...ною ознакою нації одним із
най/істот...ніших чи(н,нн)иків її само/виявл(е,и)(н,н...н)я і
с...віто/(с,з)пр(е,и)йня(т,т...т)я важливим показн(е,и)ком її жи(т,т...т)є/здатнос...ті й
духовнос...ті. Україн...с...ку мову офіційно забороняли укази (П,п)(е,и)тра
(П,п)ершого (В,в)алу(ї,є)в...с...кий (Ц,ц)(е,и)ркуляр (Е,е)м...с...кий (У,у)каз ого-
лошували пр(е,и)дума(нн,н)ою (Н,н)ім...цями вважали д(и,і)алектом
(Р,р)осійс...кої чи (П,п)ол...с...кої мов д(е,и)вил(е,и)ся як на "хлоп...с...ку"
пр(е,и)значали її тіл...ки д...ля "домаш...н(ь,й)го вжитк(а,у)". Її с...відомо
пр(е,и)нижували не/допускали у сферу науки техн(и,і)ки на фабр(е,и)ки заводи до
ар...мії в спорт до тих сфер що важливі для функц(и,і)онува(н,н...н)я та
повно/ці(н,нн)ого жи(т,т...т)я нац(и,і)онал...ного орган(и,і)зм(а,у). Тотал(і,и)тарна
с(е,и)стема погл(е,и)нала досто(і,і)н(ц,с)тво людини нації. Проводила не/тіл...ки
г(е,и)но/цид. Запланова(нн,н)і були не/л(е,и)ше голодо/мори фізич...не
(с,з)ни(сч,шч,щ)(е,и)(н,н...н)я.

Що/до (У,у)країн...с...кої мови планово проводився л(и,і)нгово/цид.
Ро(с,з)хитувалися її м(и,і)кро/с(е,и)стеми втрачалася її іму(н,нн)а с(е,и)стема
(с,з)б(е,и)реж(е,и)(н,н...н)я с...тійкос...ті норм. Мова втрачала пр(е,и)родну
якіс...т... на/томіс...т... утвор...ювалася така її якіс...т... яка мала/б д(е,и)мон-
струвати "зли(т,т...т)я" (У,у)країн...ців з/рештою нац(и,і)й
п(е,и)р(е,и)твор(е,и)(н...н,н)я їх у "сове(ц,тс)...ку" суп(е,и)р/нац(и,і)ю.

Витвор(е,и)в...ся своє/рідний різно/вид мови який д(о,і)став назву
"сурж(е,и)к". На його означ(е,и)(н...н,н)я пошир(е,и)л(е,и)ся сполуч(е,и)(н...н,н)я
"н(е,и)/до/рікуватий сурж(е,и)к" "убогий сурж(е,и)к". Б(е,и)(з,с)п(е,и)реч...но є свої
закони ро(з,с)в(е,и)тк(а,у) контактуючих мов у тому ч(е,и)с...лі (У,у)країн...с...кої та
(Р,р)осійс...кої.

І коли людина (у,в)вод(е,и)т... у своє мовл(е,и)(н,н...н)я слова і
слово/(з,с)полуки ін...шої мови не/руйнуюч(и,і) гра(мм,м)атич...ної основи
фон(е,и)тич...них особливостей (У,у)країн...с...кої об(е,и)рігає її красу
кор(е,и)сту(ї,є)(ц...ц,т...с)я її не/в(е,и)черпним л(е,и)ксих...ним і
фраз(е,и)олог(и,і)ч...ним бага(ц,тс)твом то такий проце(сс,с) пр(е,и)родн(і,и)й і
не/в(е,и)кл(е,и)кає зап(е,и)реч(е,и)н... .

Однак дов(о,і)л...но (с,з)мішуюч(і,и) слова (У,у)країн...с...кої і (Р,р)осійс...кої мов
ві(т,д)мінююч(і,и) слова і (з,с)получаюч(і,и) їх за зразком (Р,р)осійс...кої творяч(і,и)
фрази в/суп(е,и)реч моде(л...л,л)ям рідної мови її носій м(е,и)мо/волі стає "на/пів/-
мовн(е,и)м" пр(е,и)ймає мовн(е,и)й покруч (О. Сербенська).

Творче завдання. Доповніть текст роздумом над тим, що потрібно зробити, аби українська мова стала такою ж шанованою і престижною, як і інші державні мови у більшості країн світу. Скористайтеся як мотто одним із наведених текстів:

„Суржик - це мова для убогих, метафізична модель духовних божів”.

(Ю. Винничук)

„Відлучення мови від функцій, що надають їй престижу, наприклад, від ролі державної мови, знижує її авторитет і зменшує опір проникненню в неї чужомовних елементів” (В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький).

Матір Божя, свята і єдина,
Дай нам щастя, любові й тепла!
Щоб квітуча моя Україна
Рідну мову, як стяг, підняла.
(Н. Красоткіна)

(12 балів)

Завдання 2. Подати літературно-нормативні відповідники наведених слів і граматичних конструкцій.

Багатоколірний, більш ніж достатньо, вислизаючий, обнародувати, виникло протиріччя, яскраво виражений, співставлення фактів, гостра необхідність, лоскотливе питання, бережливо ставитися.

(5 балів)

Завдання 3. Уяви, що ти досвідчений редактор. Допоможи письменникові - початківцю. А для цього перепиши поданий текст, дай йому назву, добери з дужок потрібне за змістом слово. Розкажи молодому авторові про роль синонімів і художніх означень у тексті.

Стояла (безвітряна, спокійна, лагідна, тиха) погода. Деревя ніби (заціпеніли, залякли, заніміли, застигли) в непорушній тиші. Здавалося, що й вітер вирішив (передихнути, відпочити, вгомонитись, перевести подих) від праці. (Здоровенні, гігантські, велетенські, титанічні, колосальні) сосни ніби заснули на мить. І над усім цим розкинулось (безхмарне, прозоре, ясне, чисте) небо без жодної хмаринки (З часопису).

Завдання 4. Прочитайте текст. Схарактеризуйте особливості його будови. До виділених іншомовних слів доберіть українські відповідники.

В дитсадку шанують Вовку, -
склав сучасну скоромовку:
„Спонсор, сесія, оренда,
меморандум, референдум,
фірма, біржа, **резонанс,**
корпорація, альянс.
Рух, символіка, парламент,
ринок, мафія, **регламент,**
клерк, **консенсус,** депутат,
синдикат, сертифікат.
Незалежність, перспектива,
СНД, **альтернатива.**
Акт, концесія, прогрес,
екологія, АЕС.
Партократія, блокада,
плюралізм, **реформа,** рада.
Бізнес, банк. Бюджет, прем'єр,
нонсенс, брокер, рекетер.
Диктатура, криза, право,
автономія, держава.

Міф, інфляція, генез,
Провокація, конгрес.
Суд, репресія, структура,
брифінг, з'їзд, номенклатура.
Рента, **бартер**, прецедент,
Толерантність, президент.
Демократія, закон... вимкніть
Третій мікрофон”

(6 балів)

Завдання 5. Перепишіть фразеологізми і з'ясуйте значення кожного вислову. З трьома з них складіть речення. У невеликій (7-10 рядків) жартівливій розповіді розкрийте значення якого-небудь із названих зворотів. Подайте етимологію (походження) трьох фразеологізмів, виділених жирним шрифтом.

Альма матер; гризти граніт науки; шматок хліба насущного; начухати язика; нема (немає, не вистачає, бракує) **кебети; притча во язицех; зробити з лемеша пшик; з Богом, Парасю.**

(12 балів)

Завдання 6. Складіть монофон (текст, у якому всі повнозначні слова починаються з однієї літери)

(5 балів)

Завдання 7. У якому рядку допущено помилку у відмінковій формі імені та прізвища? Відповідь обґрунтуйте.

1. Сергію Зайцеві (Зайцю), п. Іване Пушкар!, Марії Сенік, Василя Сеніка, Світлані Балій.
2. Солосі Бойко, Дмитром Карпенком, Семена Неходи, Ірині Мірошніченко, Вірі Колесник.
3. Левові (Львові) Романишину, п. Ігорю Павлов!, Андрія Шевченко, Петром Литвиним, Святослава Беєва.
4. Іллею Гаршиним, Наталі Панібудьласці, Зінаїди Грінченко, Надією Сивокінь, Катрю Стеців.
5. Олени Майбороди, Олександрю Швецеві (Швецю), Сергієм Різниченком, Ганну Савенко, Михайла Микулинського.

(5 балів)

Завдання 8. Перебудуйте складні безсполучникові речення на синонімічні сполучникові. З'ясуйте, які з них більш експресивні. Яке складне речення не можна видозмінити на сполучникове? Чому?

Хотіти вчитись – це не все, треба вміти вчитись (Н. тв.).
Кров людська – не водиця – проливати не годиться (М. Стельмах).
Грім гримить - хліб буде родить (Н.тв.).
Бачу – за вікном сніг летить (М. Стельмах).
Високо в небі іскрилось сонце; залишки сірих хмар відпливали на північ;
Під самим сонцем, в густій блакиті, дзвеніли жайворонки... (Ю. Збанацький).

(5 балів)

Максимальна кількість балів - 65